

בין חברה למדינה – מהו תפקידה של הנהגה?

דף מקורות והגדרות:

הגדרות

חברה: קבוצת אנשים המאוגדת על ידי פעילות משותפת אחת לכל הפחות. כל צורת התארגנות אנושית היוצרת מפגש על בסיס כלשהו בין בני אדם יוצרת חברה.

מדינה: התארגנות של קבוצת אנשים – אזרחי המדינה ותושביה השותפים ברובם לתנועה או לשאיפה לאומית אחת – הגרים בשטח המוגדר על ידי גבולות קבועים במסגרת שלטונית יחידה ומוסכמת ובעלת עצמאות ריבונית.

מקורות

”ערב טוב לכם,

מחר, בערבו של יום, תסתיים מערכת הבחירות. מחרתיים נלך כולנו – למלא זכותנו וחובתנו לבחור כנסת חדשה.

מערכת הבחירות הייתה ארוכה ומעייפת. נאמרו בה דברים רבים הראויים להישמע – ואולי גם כמה דברים מיותרים: דברים שלא תרמו להבהרת העניינים בוויכוח ושלא קידמו את חינוכם הדמוקרטי של אזרחי המדינה. בעתיד יהיה עלינו למצוא דרכים לקיצור מערכת הבחירות, לחסכון באמצעים חומריים ורוחניים.

אין בדעתי הערב לדבר על השניים בנובמבר – אלא על השלושה בו, ועל השנים הבאות אחריו. מעבר לוויכוחים של היום, מעבר לקלפי של מחרתיים, מחכה לנו העתיד. איזו דמות נשווה לו?

בשמונה-עשרה השנים שעברו עשינו רבות לפיתוחה של המדינה. קלטנו המוני אחים ואחיות מכל קצות העולם, הקמנו ערים וכפרים חדשים. יישבנו אזורים שוממים בגליל ובדרום ולנגב הגענו. פיתחנו את החקלאות והתעשייה, את המלאכה והמסחר, את התחבורה והתיירות. הרחבנו את רשת החינוך, ההשכלה והמחקר. העלינו את רמת החיים של האוכלוסייה. הרחבנו את קשריה המדיניים של ישראל, ואחרון חשוב – ביצרנו את ביטחונה.

מעשים גדולים אלה הם בסיס מוצק למשימה העיקרית שאנו עמלים בה – לבנות חברה בה יוכל כל אדם לפתח את מלוא יכולתו, ולתרום את תרומתו לכלל; חברה שכל אזרח יתגאה בה, כל יהודי ירצה להזדהות איתה וכל אדם יכבד אותה.

בין חברה למדינה – מהו תפקידה של הנהגה?

נגד עינינו דמות מדינת ישראל, הממשיכה לקלוט אחים עולים ומגדילה בהתמדה אוכלוסייתה; הממשיכה ליישב את שממות הארץ; המחסלת עוני ובערות ומרימה את ערכו וכבודו של האדם. אנו שואפים למדינה בה ייהנה האזרח, תוך השקעת כוחות גופניים ורוחניים, מן הרווחה הכלכלית שהטכנולוגיה החדשה עשויה להעמיד לרשותנו. אנו רוצים בחברה בה יוכל כל אדם ליהנות מנכסי הרוח הגדולים של ישראל ושל העולם כולו; חברה שתעודד את האדם ליצירה, לפעולה ולביטוי העצמי שלו ברוח ובחומר.

רצוננו בחברה בה שוררים יחסי אנוש מתוקנים, כבוד לדעותיו ולאמונתו של הזולת. רצוננו בחברה דמוקרטית, בה זכאי כל אדם לחיות את חייו כדרכו, במסגרת הזכויות והחובות של החברה, תוך התחשבות בזולת.

מטרות אלה לא יושגו במאמץ מהיר וחד פעמי. יהיה זה מאבק מתמיד וממושך עם עצמנו, עם חולשותינו ועם הדעות הקדומות שלנו, תוך קביעת סדר עדיפויות המחייב אותנו בכל עת. יהיה זה מאבק בתנאי הטבע ומאבק בהגבלות כלכליות, חברתיות ומדיניות, המוטלות עלינו מתוקף המציאות. ועל כגון דא נאמר: לא עלינו המלאכה לגמור, אך אין אנו בני-חורין להיבטל ממנה.

מאבקנו ההיסטורי והראשון במעלה הוא לקלוט אחים על הונם ואונם; לחסל עוני כלכלי ופיגור חברתי. כשם ששחררנו את ישראל ממצוקת האבטלה, כן עלינו להבטיח לעם חרות ממחסור. עלינו לחסל את משכנות העוני, כשם שחיסלנו את המעברות.

הכללנו במסגרת בתי-הספר את כל ילדי ישראל - ועלינו לדאוג להרחבת האפשרויות של חינוך על-יסודי, להעלאת רמתו של החינוך ולהעמקתו.

אלו משימותינו העיקריות לעתיד, והן תובעות מן הציבור כולו להזדהות איתן. הן קוראות את העם לתחושת ערכן הגדול ולנכונות לתרום להשגתן. ממשלה תוכל לבצע מפעלים אלה כממלאה שליחות העם הרואה עצמו אחראי לעתידו. כל ישראל ערבים זה בזה - וכולנו יחד ערבים לעם ישראל כולו.

אינני בא להבטיח חיים קלים, רצופי ניצחונות והישגים בלבד. אני רואה מאבק קשה - עם מציאות ביטחונית עוינת, עם תנאים מדיניים, חברתיים וכלכליים רציניים, ולעתים קשוחים וחמורים. בטוחני שאם נגייס את מלוא כוחנו הנפשי - נוכל למכשולים. נתגבר ונתקדם.

אומה זו - ישראל - נמשלה לעפר ונמשלה לכוכבים. כשהם יורדים הם יורדים עד עפר. כשהם עולים - הם עולים עד לכוכבים. אם נרצה - נוכל לעלות בכוח עפר אדמתנו, בכוחו של רצוננו - עד לכוכבים.

נתגבר, נתעצם, נתאחד - ונעלה." (דברי ראש הממשלה ושר הביטחון לוי אשכול במשדר קול ישראל, 31 באוקטובר 1965)

